

An Exposition of the
Seven Church Ages

Chapter Six

Na Yabaki ni Lotu Caetaira

Na ivakatakila 2:18-29

"A sa volavola vua na agilosu ni lotu mai Caetaira; Sa kaya na veika oqo na Luve ni Kalou, O Koya sa vaka na matana me vaka na yameyame ni bukawaqa, ka sa vaka na parasa vinaka na yavana;

Au sa kila na nomuni cakacaka, kei na loloma cecere, kei na veiqaravi, kei na vakabauta, kei na nomuni vosota, kei na nomuni cakacaka; kei na iotioti me levu cake mai na kena imatai.

E dina ga ni sa vica na ka au sa beitaki iko kina, baleta ni ko sa vakatara na yalewa ko Jesepeli, ka sa vakatokai koya me parofita yalewa, me vakavulici ira ka temaki ira na noqu tamata me ra ia na veidauci, ka kania na veika sa cabori ki na matakau.

Ka'u sa solia vua na vanua me veivutunitaka kina na nona veidauci; ka sa sega ni veivutuni.

Raica, au na biuti koya ki na dua na imocemoce, kei ira era sa ia na veibutakoci kei koya ki na veivakararawataki levu, ka vakavo ga kevaka era sa veivutunitaka na nodra ivalavala.

Ka'u na vakamatei ira na luvena ena mate; ka ra na kila na veimatalotu kecega ni sai Au ga sa vakasaqara na ivesu kei na yalo; ka'u na solia vei kemudou yadua me vaka na nomudou ivalavala

Ia au sa kaya vei kemudou, kei ira na kena vo mai Caetaira, ko ira kecega sa sega ni kila na ivakavuvuli oqo ka ra sa sega ni kila na titobu i Setani, me vaka era sa vosa kina; Au na sega tale ni vakacolata vei kemudou e dua tale na icolacola.

Ia na ka sa tu vei kemudou sa taura matua tu me yacova ni'u sa lesu tale mai.

Ia ko koya sa qaqa, ka muria na noqu cakacaka me yacova na ivakataotioti, au na solia vua na kaukauwa vei ira na veimatanitu:

Ka na lewai ira ko koya ena ititoko kaukamea; me vaka na nona iyaya na dautuli kuro era na ramusu me sautaninini: me vaka au a ciqoma mai vei Tamaqu.

Ka 'u na solia vua na kalokalo i vola siga.

Ko koya sa daligana, me rogoca na ka sa tukuna na Yalo vei ira na lewe ni lotu."

Thyatira

Ena itukutuku makawa, ni koro ko Caetaira e sega soti ni ganiti ira kece na vitu na koro ena iVakatakila. E tiko ena nodrau itikotiko o Mysia kei Ionia. E vakavolivoliti ira e levu na uciwai, ia era sinai tu ena liwa. Na kena ivakatakilakila vakasakiti duadua oya ni sa vu mai na nodra isoqosoqo ni dautuli kuro na kabani, dautuli kuro, dautalitali, dauveivoli, dauveibuli isulu, kei na so tale. E lako mai na koro oqo o Lydia, na dauvolivolitaki lokaloka. O koya na imatai ni curuvou mai Europe nei Paula.

Ia na vuna e digitaka kina na Yalotabu na koro oqo me vaka ni sa tiko rawa kina na veika vakayalo me baleta na ikava ni yabaki e baleta na kena lotu. Na lotu levu i Caetaira oya na nodra sokaloutaki Apolosa o Taiamaniio, a duavata kei na lotu butobuto ni tui cecere. O Apolosa na kalou ni matanisiga, ka tarava ena kaukauwa vei tamana, o Seusi. A kilai o koya me 'dau tarova na ca'; a vakatulewataka na lawa vakalotu kei na isoro (ivurevure ni veisorovaki, caka cala se cala). E kaya o Plato me baleti koya, "E vakamacalataka vei ira na tamata na tauyavutaki ni valetabu, solibula kei na veiqaravi ki na kalou, me ikuri ni cakacaka vakalotu e semati ki na mate kei na bula sa oti." A tukuna na nona kilaka me baleta na 'veisiga ni mataka' kei na 'lomai tamana' vei ira na tamata mai vei ira na parofita kei na ivakatakila. Mai Caetara a vakayacora na soqo oqo e dua na parofita yalewa ka dabe toka ena dua na idabedabe tolu ka vakadewataka na itukutuku ni curu yani.

E vakasakiti na kena tauri na lotu oqo. Na kena kaukauwa rerevaki e sega ni koto ga ena vanua ni veika vuni, ia e sega ni dua e rawa ni lewena na isoqosoqo ka solia vei ira na tamata na nodra bula vakavo ga ke ra lewena na sokalou ena valetabu nei Apollo. O koya e sega ni via vakaitavi ena kana magiti ni matakau kei na veiyacovi e sega ni lewai rawa e vakatabui mai na imatai ni senitiuri. Me rawa ni

tiki ni bula ni veimaliwai kei na veivoli e dodonu me dua e vakatovotototaka na qaravi matakau butobuto.

E kilikili sara me kilai ni yaca sara ga o Caetaira e kena ibalebale, "Kaukauwa ni yalewa." E kilai gona na itabagauna oqo ena dua na kaukauwa levu, na kaukauwa e curuma na ka kecega, e vakamalumalumutaka na lewa e sega ni kaukauwa. Ia oqo na yalewa yalo kaukauwa sa dua na ka cudruvi i vuravura. Na tamata vuku duadua e raica ko vuravura ko Solomoni, ka kaya,

"Au sa vakayagataka na lomaqu me'u kila, ka vakasaqara, ka vakasaqara na vuku, kei na vu ni ka, ka kila na ca ni lialia, io na veika lialia kei na lialia;

Ka'u sa kunea e CUDRU VAKALEVU CAKE MAI NA MATE NA YALEWA, sa dai na lomana kei na lawa, kei na ligana me vaka na ivau: ko koya sa vakamarautaka na Kalou ena dro tani mai vua; ia na tamata ivalavala ca ena taura ko koya.

Raica, au sa kunea oqo, sa kaya na dauvunau, ka wilika yadua me kunea na itukutuku;

Ia sa vakasaqara na yaloqu, ia au sa sega ni kunea. Au sa kunea e dua na tamata ena kedra maliwa e dua na udolu; ia au sa sega ni kunea e dua na yalewa vei ira kecega."

Na dauvunau 7:25-28.

A kaya o Paula,

"Au sega ni vakatara e dua na marama me veivakavulici se me taura e dua na itutu ni lewa kaukauwa."

Mai na Were ko Iteni ka lako yani, sa dau tovolea tu ga ka gugumatua na marama me lewa na tagane, ka sa dua na vuravura ni yalewa nikua ka sa dua na kalou yalewa ni Amerika ni sa yalewa luvawale. Ni sa lutu mai lomalagi na matakau ni yalewa (nanuma ni ligana na ivesu kaukamea) e vakatakarakarataka na imatai se na Yabaki ni Bula mai Efeso, sa tubu cake kina na nona kaukauwa me yacova ni sa rawata na nona lewa taucoko, na lewa vakaoqo ena nona ivakarau vaka na kaukamea.

Ia oqo sa sega ni kena inaki me dua na yalewa me dua na nona ivakarau vaka na kaukamea. Me vaka e kaya na iVolanikalou Tabu, me talairawarawa vua na tagane. Oqori e vakaroti koya. Na yalewa ka sa e yalewa dina, na yalewa kecega, ena vaka na itovo o ya. Segga ni dua na ibe ni katuba. E sega ni dua na tagane dina e cakava e dua na yalewa me dua na mata ni katuba. Ia ena vinakata ko koya me vakatulewa ka sega ni lewai koya na tagane, ni sai koya na ulu ni vale. Ke voroka na ivakatakarakara a bulia na Kalou ena vukuna, ena vakatanitaki. Na tagane kece e vakatara vua na yalewa me veiliutaki e sa voroka tale ga na ivakatakarakara oya ka sa vakatanitaki. Oqori na vuna e sega ni rawa kina vua e dua na yalewa me dara na ka e baleta e dua na tagane se kotiva na uluna. Me kakua ni dara na isulu e baleta e dua na tagane se kotiva na uluna. Ni sa cakava o koya sa biuti koya tiko ki na buturara ni tagane ka taura na lewa ka vakatanitaki koya. Ia ni sa curuma yani na itutu ni vunau e dua na yalewa sa vakaroti me KAKUA NI CAKAVA, e vakaraitaka na yalona. Na noda yalewa dau veiliutaki e meca i Karisito ka sa tiko vua na sore ni Lotu Katolika e Roma e dina ga ni na cakitaka vakaukauwa sara na ka oqo. Ia ni sa YACO MAI KI NA VOSA, Me dina na Kalou ka lasu na vosa ni tamata yadua. Emeni.

Me da lesu tale mada ki na ivakatekivu. Ena ibulibuli taumada me vaka eda kila nikua, a bulia na Kalou na veika kece ena veisasa, na tagane kei na yalewa. E rua na toa—na tama ni toa kei na tinani toa. E rua na bulumakau, na bulumakau yaoewa kei na bulumakau tagane. Ka vakadodonu sobu sara ki na laini. Ia ni sa yaco mai vua na tamata, e dua ga. Erau sega ni dua na veiwatini. A buli o Atama me ucuya na Kalou. O koya e luve ni Kalou. Me vaka e dua na luve ni Kalou e sega ni rawa ni temaki ka lutu. Ena sega ni rawa oqori. A mani taura na Kalou e dua na ivau ni tamata me vakavuna na lutu. E sega vakadua ni bau kalawa bulabula mai na liga ni Kalou e dua na yalewa me ivoli dina ni Kalou. A buli mai vua na tamata. Ia ni sa vakavuna na Kalou me vakasucumi koya mai vua na tagane sa duidui sara vakalevu mai vei ira na yalewa tale eso a bulia o Koya. A rawa ni temaki. E sega tale ni dua na yalewa ena veibuli e rawa ni tawasavasava; ia na yalewa vakatamata ena rawa ni tarai ena dua ga na gauna.

Ia na malumalumu oqori e vakatara kina o Setani me temaki koya ena nona sala mai vua na gata, ka kauta mai na yalewa ki na dua na itutu duatani ena mata ni Kalou kei na Nona Vosa. O koya na mataqali veika kecega e vakasisila, ca ka vakasisila ena dua na yasana, ka dua tale na yasana o koya e mataqali veika kecega e savasava ka totoka, ka savasava me vaka na ciqomi ni Yalotabu kei na veivakalougatataki ni Kalou. Ena dua na yasana sa vakatokai kina na dauvagane sa mateni ena waini ni nona veidauci. Ena yasana kadua sa vakatokai kina o koya me Yalewa vakawati i Karisito. Ena dua na yasana sa vakatokai kina me o Papiloni na ka vuni, na ka vakasisila ena mata ni Kalou; ia ena yasana kadua sa vakatokai ko koya me Jerusalemi Vou, na tinai keitou. Ena dua na yasana sa rui ca ka ca ka dukadukali ka sa biu vakalekaleka kina ki na drano bukawaqa me vanua duadua ga e ganiti koya; ia ena yasana kadua sa vakacerecerei ki lomalagi, ka wasea na itikotiko vakaturaga ni Kalou me vanua duadua ga e veirauti kina na ranadi vakaoqo.

Ia ena yabaki ni Lotu oqo mai Caetaira sa dua na YALEWA VAKAILELEWA. O koya na Papiloni Vuni. O koya na dautagane cecere. O koya o Jesepeli na parofita yalewa vakailasu. NA CAVA na vuna? Baleta ni yalewa dina e talairawarawa vua na Kalou. Na uluna na Karisito. E sega ni dua na nona vosa ia e Sega na Nona vakasama ia na Nona, sega na nona veiliutaki ia na Nona ga. Ia vakacava na lotu oqo? E biuta laivi na Vosa, vakarusa na iVolatabu kei na itukutuku kilikili me baleti ira na daulotu. Sa vakamatei ira era sa vunautaka na ka dina. Sa lewai ira na tui, ravouvou kei na veimatanitu—ka lewai ira na mataivalu ka kaya ni o koya na yago dina i Karisito ka ra sa isosomi i Karisito na nona tui tabu. E temaki koya sara ga na tevero me yacova ni sa dau temaki ira na tani. O koya na yalewa vakawati nei Setani ka sa vakarautaka na nona lotu ni gone luveniyali.

Ena Veitabayabaki Butobuto sa lewa o koya. Sa sivia e ciwa na drau na yabaki na nona vakacacana ka vakarusa. A vakamatea na cakacaka ni liga, vakarusa na vakadidike, sega ni bulia e dua na ka ia na mate ga me yacova ni sa yali vakadua na rarama ni Dina ka sa vo ga na idre ni rarama. Sa voleka ni mudu na kena drodro na waiwai kei na waini; ia e dina ga ni a lewa na veimatanitu e vuravura ka vakarota me ra kunea na tamata kecega na nodra lewenivanua, e tiko e dua na ilawalawa lailai era lewe ni Kalou ka nodra lewenivanua mai lomalagi, ka o koya e sega ni rawa ni vakarusa. A maroroya na nona qele ni sipi lailai na Kalou; era sega ni rawa ni vakarusai. Na Lotu oqo e Roma e vaka na tawa lotu ka ca me vaka na Ranadi Athalia ka a saga me vakarusa kece na kawa vakatui ka voleka ni qaqa, ia a maroroya na Kalou e dua, ka ra lako mai kina e vuqa na yalodina. A qai maroroya na Kalou e dua na qele ni sipi lailai ena bogi butobuto balavu oya kei na nodra dina a qai tubu mai e dua na Luther.

O koya e kila e dua na ka me baleta na Lotu Katolika kei na kena ivakarau ni sokalou e rawa ni kila na vuna a digitaki kina na koro oqo o Caetaira mai vua na Yalotabu me matataka na lotu ena Veitabayabaki Butobuto. Sa tu sara ga e matada.

Na yabaki

E balavu duadua vei ira na yabaki ni bula e Caetara, rauta ni 900 na yabaki, mai na 606 ina 1520.

Na italai

Sa balavu sara na kena wasei na lotu ki na rua na ilawalawa, na Ra kei na Tokalau. Ena veigauna kece oqori ena basika mai e dua na dauveisau ena tabana se ruarua ka liutaka e dua na iwase ni lotu ki na dua na veiwekani titobu cake kei na Kalou. E dua na turaga vakaoqori mai na Ra o Francis mai Assisi. A qaqa dina ena dua na gauna, na nona cakacaka e vakayacora sara ga na veivakaduiduitaki e Roma. O Pita Waldo mai Lyons, e dua na dauveivoli ka a biuta na nona bula vakayago, a yaco me gugumatua sara ena nona qarava na Turaga ka kauti ira mai e vuqa Vua; ia a vakataotaki ena nona cakacaka ka muduki tani mai vua na tui tabu. E sega ni tiko e lomadra na Ra se na ilawalawa ni Tokalau e dua na turaga e rawa ni italai ni yabaki oqo ni dikevi ena rarama ni iVolatabu. Ia, e rua na turaga ena veiyanyanu mai Peritania, e rawa ni vakatovolei na ka dina ena nona cakacaka vakaitalatala ena Vosa kei na nona ivalavala. O rau na Yalododonu o Patrick kei o Columba. Sa ikoya na ya; ododonu o Columba na levu ni kaukauwa ni italai qo.

E dina ga ni a se bula tiko na italai ki na Caetara na Yalododonu o Columba, au vinakata me 'u tiko ena dua na gauna lailai ena bula nei koya na Yalododonu o Patrick me dua na ivakaraitaki vei keitou ka me 'u vakaraitaka talega na lasu nei Roma ni koya na yalododonu o Patrick e dua vei ira na kena i Joan mai Arc. A sucu o Patrick vei ganei Martin na yalododonu ena tauni lailai o Bonavern ena bati ni uciwai o Clyde.

Dua na siga ni rau qito voli ena baravi kei rau na ganena, era torova yani na daubutako ka vesuka ka vakavodori taucoko na lewe tolu. Ena vanua era lako kina na ganena, e sega ni dua e kila, ia o Patrick (na yacana o Succat) a volitaki ki na dua ni dua na yavusa ena vualiku kei Ireland. Na nona itavi me qaravi ira na vuaka. Me cakava oqo e na vakatavulici ira na koli. Era sa tuberi vinaka tu na nona koli ka vuqa na tamata era lako mai vakayawa ka voleka me ra volia. Ena nona galili a vuki vua na Kalou ka vakabulai.

Sa qai yaco mai na gagadre vakatotolo me dro ka lesu i vale vei rau na nona itubutubu. A tauyavutaka e dua na ituvatuvu ka biuta kina na nona rawa ni vakayagataka vakavinaka e dua na dauveituberi. A vakavulici ira na koli me ra davo vua ka ubia vakavinaka na yagona ka kakua ni yavala me yacova ni sa vakaroti. Ena dua na siga ni volitaka e vica na koli na nona itaukei, a vakaroti ira na koli o Patrick, vakavo ga o koya na iliuliu ni ilawalawa, me ra vodo ena waqa. A cici yani na iliuliu ni ilawalawa ka qai solia vua e dua na sikinala vuni ka sega ni via vodo mai. Ni rau tovolea tiko na turaga kei koya e volivoli me kauta mai na koli, a vodo yani o Patrick ki na waqa ka sikinalataki ira na koli me ra ubi koya. Oti ena dua na tagi a kauti koya mai na iliuliu ni ilawalawa ki na waqa ka dabe toka e cake vua. Me vaka ni sega ni dua na vanua me raici Patrick ni sa buita cake o koya na laca na dau veivolivoli ka toso yani ki wasawasa.

Ni sa vakadeitaka ni sa yawa vua na kavetani me lesu tale, a solia tale o Patrick e dua na

ivakatakilakila vei ira na koli ka vakavuna mera vakacaca. Sa qai lako mai ka tukuna vua na kavetani ni vakavo ga kevaka me na biuti koya ki matasawa ki na nona vale ena vakaroti ira na koli me ra vakacaca tikoga, ka na taura na waqa.

Ia, na kavetani e lotu Vakarisito, ni rogoca na italanoa ni gonetagane a biuti koya e matasawa ena nona vale. A lako kina o Patrick ki na koronivuli ni iVolatabu ka lesu ki Ailadi ka rawata kina na Vosa kei na kaukauwa ni Kalou ena vuqa na ivakatakilakila kei na veika veivakurabuitaki a rawata kina e udolu vua na Turaga. E sega tale ni dua na gauna me lako kina ki Roma se ena dua ga na gauna a lesi mai vei Roma. Na ka dina oya ni gauna era sa rawata kina o Roma e dua na itutu ena yanuyanu ka ra raica ni sa gauna donu, era sa vakamatea e sivia e 100,000 na lotu Vakarisito ka ra sa tubu mai na veiyabaki mai na imatai ni ilawalawa ka ra a lako mai vua na Turaga ena ruku ni Yalododonu o Patrick.

Rauta na 6 Rauta ni 60 na yabaki mai na gauna a mate kina o Patrick na yalododonu, a sucu o Columba ena yasayasa vaka-Donegal, Vualiku kei Ailadi, ki na matavuvale vakatui nei Fergus A yaco me dua na tamata vuku, ka vakatabui, ka vakadeitaka me nanuma e levu na tiki ni iVolatabu. A kacivi koya na Kalou ena dua na domo ka kaya me na daukaulotu. Ni oti na nona rogoca na domo ni Kalou, e sega ni dua na ka me tarovi koya rawa, kei na nona cakacaka mana sa vakavuna na daunitukutuku makawa e vuqa me ra dokai koya kina vaka na iApositolo. Sa rui cecere na nona cakacaka vakaitalatala ena ivakatakilakila vakalou ni oti oqo ni so (vakabibi o ira na gonevuli mai Roma) era nanuma ni sa vakalevutaki cake na itukutuku

Ena dua na nona ilakolako ni kaulotu, ni sa volekata yani ena bai ni koro, a raica ni vakatabui tu o koya ena matamata. A tabalaka cake na domona ena masu me rawa ni vukei koya na Kalou ka vakatara me rawa ni curu yani ka tarai ira na tamata ka me rawa ni vunau. Ia ni gauna a masu tiko kina na daucakamana sa tekivu me ra vakasosataki koya ena rogolevu ni mamaue. Sa tekivu me lagata e dua na Same. Ni sa lagasere tiko, sa vakalevutaka cake na Kalou na tiki ni domona e a luvuca mai na tagi ni tamata tawa lotu. Vakasauri na kena sa tadola na matamata ni koro. A curu yani ka vunautaka na Kosipeli, ka yaco kina vei ira e vuqa ka vuki vua na Turaga.

Ena dua tale na gauna a sogoti koya tale ga mai na dua na koro, ni vuki tani me lako, a tauvimate vakasauri na luvena tagane na iliuliu, me yacova sara mada ga na mate. A vakasaqarai sara vakatotolo o Columba na yalododonu ka me lesu tale mai. Ni masuta na masu ni vakabauta sa vakabulai sara ga na gonetagane. Sa qai dolavi na koro oqo me vunautaki kina na Kosipeli.

Na Kosipeli savasava a vunautaka o Columba kei ira na nona itokani cakacaka era tete yani ki na vanua taucoko o Sikoteladi, ka vagolea vua na Kalou. E vuabale tale ga e Ailadi kei na Vualiku kei Iurope. Na nona sala ni vakatetei ni Kosipeli e dua ka rawa kina vei ira e tinikarua na tagane era liutaka tiko e dua na iliuliu me ra lako ki na dua na vanua vou ka tauyavutaka vakaidina e dua na Kosipeli— ka ra sa vakaliuci tu kina. E dua vei ira na tinikarua na turaga oqo era na matai, qasenivuli, dauvunau, kei na so tale, era kila vakasakiti kece na Vosa kei na bula tabu. A vakau yani na itikotiko lailai oqo ena dua na lalaga. Segga ni dede sa na vakavolivoliti na icurucuru oqo mai vei ira na gonevuli kei na nodra matavuvale ena nodra dui itikotiko, ka vulica na Vosa ka vakavakarau me ra lako yani ka qarava na Turaga vakadaukaulotu, iliuliu, kei na dauvunau. Era galala na tagane me ra vakawati e dina ga ni levu era sega ni vakawati, me rawa nira qarava vakavinaka cake kina na Kalou. Era sa galala mai ena veivuke ni yasana, ka vagolea vakamatata na politiki. Era sega ni dau valuta na veimatalotu tale eso era vakavulica na ka dina ni ra vakabauta ni dina e iyaragi vinaka me rawati kina na inaki ni Kalou me baleti ira. Era sa tu vakataki ira sara ga mai Roma.

Na Columba na Yalododonu sa ikoya a tauyavutaka e dua na koronivuli ni iVolatabu cecere ena yanuyanu o Hy (na Baravi ni ceva-i-ra kei Sikoteladi). Ni lako kina e sega ni bula rawa e dua na ka ena yanuyanu oqo ka vatu ka sega ni rawa ni tea kece na kakana me baleti ira kece. Ia a tea o Columba na sorenikau ena dua na liga ni a taura cake na kena ikarua ena masu. Nikua, e dua vei ira na yanuyanu oqo e dua na yanuyanu bulabula duadua e vuravura. Mai na yanuyanu oqo ka vagolei ki na iVolatabu na vuku qaqa ka ra vakalougatataki ena vuku kei na kaukauwa ni Kalou.

Ni'u wilika na itukutuku ni italai cecere ni Kalou oqo kei na cakacaka veivakurabuitaki a cakava, e rarawataka na yaloqu ni'u raica ni kaukauwa vakatui, ka gadreva me kauti ira mai na tamata kecega ki na kena tauri, a lako mai ka vakadukadukalitaka na iteitei ni kaulotu oqo ka vakarusa na dina me vaka a vakavulica o Columba.

Na veikidavaki

Ivakatakila 2:18,

"Sa kaya na veika oqo na Luve ni Kalou, O Koya sa vaka na matana me vaka na yameyame ni bukawaqa, ia na yavana sa vaka na parasa vinaka."

Na ivakatakila ni Lewe Tolu Vakalou ki na Yabaki ni Bula mai Caetaia oya ni o Jisu na Luve ni Kalou.

Ena dua na gauna ena Nona bula vakayago a kilai kina o Koya me Luve ni Tamata. Ia mai na gauna oqo ka lako yani eda sa sega tale ni kilai Koya vakayago. Sa sega tale ni Luve ni Tamata ko Koya, na Parofita Cecere, o Koya sa vakasoqona vata na parofisai kecega ena Vukuna. Na Le Duabau ga sa lesu tale ki na lomasere i Tamana. Eda sa kilai Koya oqo ni oti na kaukauwa ni tucaketale. Sa tucake tale ka sa kauta mai Vua na Nona kaukauwa kaukauwa cecere ka sa uasivia na veika kecega me vakacaucautaki kina na Nona lagilagi. Ena sega ni wasea o Koya vua e dua tale na Nona lagilagi. Na Nona veiliutaki ena lotu ena sega ni soli koya vua e dua na tamata.

A raici Caetaira sobu, ka raica eke ena koro ko ya kei na i ka va ni yabaki o ya na nona dokai duadua ga, ka soli vua e dua tale. E waqa na matana ena bukawaqa ni cudru kei na veilewai me vaka e raici Apolosa ni sa Luve ni Kalou, ni o Koya duadua ga na Le Duabau ga nei Tamana. Sa na dua na ka rerevaki na Nona lewa me baleta na lotu ni Yabaki ni Bula o Caetaia ka ra vakayaco-ka kina na lewe ni lotu me vakataki ira na lotu butobuto era qarava na luve ni Kalou (Opolosa na luvei Seusi), ka laveta cake e dua na iliuliu vakatamata ki na vakarokoroko, ka tokoni ena kaukauwa ni matanitu. Ni oqori sara ga na ka a raica o Koya. Na Lotu Katolika ni Roma, a tabadromuci vakavinaka sara ena qaravi matakau ka yavutaki ena ivakarau ni kalou matanisiga (O Apolosa) a laveta cake e dua na tamata ki na kalou dina (tui tabu) ena vakamau ni lotu ki na yasana. A bulia o Thomas Aquinas kei Alverus Pelagius ka kaya: "Na Tui Tabu e vaka vei ira era raici koya ena mata vakayalo, me vaka, e sega ni tamata ia e Kalou E sega ni dua na iyalayala ni nona lewa. E rawa ni tukuna ni dodonu na ka e vinakata ka rawa ni kauta tani mai na nodra dodonu kece e raica ni ganita. Na vakatitiquataki ni kaukauwa raraba oqo ena vakavuna na noda sogoti tani mai na veivakabulai. O ira na meca levu ni lotu sai ira na vukitani era na sega ni vakaisulu ena ivua ni talairawarawa dina."

"Sa duabau ga na dauveisorovaki ena kedrau maliwa na Kalou kei ira na tamata, na tamata ko Karisito Jisu (na Luve ni Kalou.)"

Timoci 2:5.

Ia na tui tabu kei Roma sa veisautaka na Vosa. A cakava, "e dua ga na dauveisorovaki ena kedrau maliwa na Kalou kei na tamata (sega ni tamata)". Ia oqo sa dau veitaratara na dauveisorovaki kei ira na tamata. Ia sa sega tale e dua na dauveisorovaki, na Luvena ga. E cavuta na tui tabu (pope) na veivakabulai ena lotu e Roma. Ia sa sega na veivakabulai vakavo ga mai vua na Luve ni Kalou. Sa rauta me waqa na matana ena lewa bukawaqa. Sa rauta me vaka na parasa vinaka na yava ni sa tu vakarau me buturaka na kuvu ni soso kei na kuvu ni soso na veimatanitu ca ni vuravura oqo. Vakavinavinaka vua na Kalou ena kaukauwa ni yava parasa oqori. Era sa lako sivita na veilewai ena vukuda. Era sa noda yavu ena gauna oqo ena vuku ni veika e rawata o Koya sa noda. Eda sa kilai tu ena Vukuna, o Jisu na Luve ni Kalou.

Ena gauna oqo eda vakadinadinataka kina na tubu ni Mohammedanism ka cakitaka na Luve ni Kalou ka vakadeitaka na mate vei ira kece era vakatokai ira mera lotu Vakarisito.

Ena gauna talega oqo era a vakadukadukalitaka kina na lotu vakailasu na imatai ni ivakaro ni Kalou Kaukauwa ka ra sa tekivu voroka vakatotolo na ikarua ni ivakaro ni kena biu na tui tabu me isosomi i Jisu Karisito ka tauyavutaka ka vakasaurarataka na qaravi matakau me vaka na kena ibalebale na mate vei ira era besetaka na ivakatakilakila e dua na vanua ena loma ni lotu. Ena ruku ni Empress Theodora, duadua ga, mai na 842 ki na 867 era a vakamatei e sivia na 100,000 na yalododonu baleta ni ra vakaraitaka na iyaloyalo e sega ni yaga.

E dina sara ni sa dodonu me veivutuni na itabagauna oqo se me yali kece. E tu kina na Turaga ni lagilagi, na Kalou sara ga—sa biu vakatikitiki na Nona Vosa, a sega ni ciqoma na tamata, ia na liga ni tamata kei na yalo ni tamata ena sega ni rawa ni vakasukai Koya. Me ra cakitaki Koya, sa yalodina tikoga o Koya. "Kakua ni rerevaka na qele ni sipi lailai; sa nona marau na Tamamudou me solia vei kemudou na matanitu. Ia ni'u sa lako mai ena yava parasa kei na yameyame ni mataqu, au na sauma; sa noqu na lewa, au na sauma," sa kaya na Turaga.

Na veivakacaucautaki

Ivakatakila 2:19,

"Au sa kila na nomuni cakacaka, kei na loloma, kei na veiqaravi, kei na vakabauta, kei na nomuni vosota, kei na nomuni cakacaka; ia ko koya sa muri me levu cake mai na kena imatai."

Eda na kunea tale eke na vosa ni veivakaveikilaitaki vata ga, "Au kila na nomuni cakacaka." Na Luve ni Kalou, Vakaikoya, a kaya, "Vakabauti Au ena vuku ni cakacaka sara ga." A vakabibitaka na Nona cakacaka ni se tiko e vuravura. Na cakacaka a cakava o Koya a tabaki mai vua na Kalou me vakauqeta na vakabauta vei Koya. Oqo e dua na tiki levu ni Nona cakacaka vakaitalatala.

E kaya na Yalona Tabu ena iapositolo o Paula,

"Ni da sa Nona icakacaka, sa buli ena vukui Karisito Jisu me da kitaka na cakacaka vinaka, ka sa lesia na Kalou me da lako kina."

Efeso 2:10.

Na cakacaka oqo me vakauqeta na vakabauti Koya me vaka era na vakaraitaka na veiwekani kei Koya ka vakamacalataka o Paula ni "buli mai Vua".

Na cakacaka oqo ena sega vakadua ni sosomitaki kina na vakabauta na Kalou me baleta na noda vakabulai. Ia na cakacaka ena vakaraitaka na noda vakabauta sa vakatikori oti Vua. Na cakacaka vinaka ena sega ni vakabulai iko, ia era na tubu mai na bula sa vakabulai me vaka na vua ni Turaga. Au vakabauta na cakacaka vinaka. Kevaka mada ga e sega ni vakabulai e dua na tamata, sa dodonu me cakava na cakacaka vinaka ka cakava na ka vinaka duadua e rawata. Na ka rerevaki ena mata ni Kalou sai koya me ra kitaka na tamata na cakacaka ca ka qai kaya ni ra sa cakava tiko na loma ni Turaga. Oqori na ka era a cakava tiko na bisopi kei na tui tabu(pope) kei na vakatauvatani kei Roma. Era sa vakamatei, veivakacacani, ka kitaka na veimataqali ca kecega ena Yaca ni Turaga. Era bulataka na bula e veibasai sara kei na veika e vakatavulica na Vosa. Ena siga ca ko ya era sa serau mai kina na vakabauta dina me vaka na rarama ena dua na vanua butobuto ni ra sa caka vinaka tikoga; ni ra sa lesu tale ena veivakalougatataki, ka vakayacora na ka dina me ra rokova kina na Kalou e dina ga ni ra a mate kina e lewevuqa.

Ena tikina oqo e vakacaucautaki ira tiko na Luvena baleta ni ra a bulataka tiko na veisau ni nodra bula. Na nodra cakacaka e vakadinadinataka ki na dua na Yalotabu vou e loma. Era raica na tamata na nodra cakacaka vinaka ka vakalagilagia na Kalou. Io saka, kevaka o lotu Vakarisito o na cakava na ka dodonu. Na nomu cakacaka ena vakaraitaka ni dodonu na lomamu. Ka na sega ni dua na tiki ni nona itovo e dua, ni o na cakava na Nona lewa ni sega ni dua ia na Kalou e raici iko, ka o na cakava na Nona lewa kevaka sara mada ga e sauma na nomu bula.

"Au kila na nomuni loloma, veiqaravi, vakabauta kei na vosota." Ko na raica ni nodra loloma e biu ena kedrau maliwa na 'cakacaka' kei na 'veiqaravi.' Oqori na vanua dodonu me vakayacori kina, baleta ni sega ni ciqomi na noda cakacaka kevaka e sega na loloma ena mata ni Kalou ka sega talega ni noda veiqaravi. A vosa tiko o Paula vei ira mai Korinica, "Kevaka sa sega na loloma, au sa ka wale ga, ia na ka kecega au sa kitaka, sa sega ni yaga kevaka sa sega ni yaga kevaka sa vakayacori ena loloma." Oqo sa rawa mo raica eke ni o ira na vakabauta oqo era sega ni tiko ena kalasi o Nicolaitane ka a cakacaka me dua na sala ni veivakabulai se me ra qoroi mai vei ira na tamata. Era sa cakava na nodra cakacaka ena loloma ni Kalou ka a sovaraka ki yalodra na Yalo Tabu. Na loloma oqori e lomadra sa nona loloma na Kalou ki na Nona. E kaya o Jisu, "A ka oqo era na kila kina na tamata kecega ni dou sa noqu tisaipeli, ni dou sa veilomani." Era kaya na lotu butobuto ni ra raica na nodra bula na lotu Vakarisito taumada, "Raica era sa veilomani vakai ira". A kaya o Joni

"Ko ira kecega sa loloma era sa sucu mai vua na Kalou."

I Joni 4:7.

Au vinakata me'u veivakasalataki eke. E tukuni kina me baleta na iotioti ni veisiga ni ena batabata na nodra loloma e lewevuqa ena vuku ni nodra caka cala levu. Ena vanua ni Laodicean, se na iotioti ni yabaki, na loloma vakai koya, kei na loloma ki na veika vakayago ena sosomitaki kina na loloma dina ni Kalou. E dodonu meda taqomaki keda mai na kaukauwa ni ivalavala ca ena iotioti ni veisiga oqo. E vuqa era sa dredre sara baleta ni ra se bera ni vakila na revurevu ni Yalo ena iotioti ni gauna oqo. Sa kena gauna meda toro voleka vua na Kalou ka laiva me vakasinaita na noda bula ena Nona loloma, se da na vakila na batabata ni lotu ena siga mai muri, ka cakitaka na dina ni Kalou duadua ga e rawa ni vukei keda.

Ena veiyabaki butobuto ka rerevaki oya a taura tu na vaini dina na nona lomana na Kalou kei na nodra loloma na veitacini. E vakacaucautaki ira na Kalou ena vuku ni ka oqo.

"Au kila na nomu veiqaravi." E kaya o Jisu, "O koya sa uasivi duadua vei ira kecega sa dauveiqaravi vei ira na tamata kecega." E vakamacalataka na ivosavosa oya e dua na turaga vuku. Oqo na ka e kaya, "Na itukutuku makawa duadua ga ena vakadinadinataka na dina ni itukutuku kilai levu oya." E dina na turaga oya. O ira kece na turaga cecere dina ena itukutuku makawa era sa dauveiqaravi. O ira era gadreva me ra qaravi; ko ira era sa vakasaurarataki; ko ira era segata me ra liutaki tikoga, era sa lako sobu ena mada. O ira mada ga na vutuniyau era na cudruvi mai vua na Kalou nira sega ni vakayagataka na nodra iyau dodonu. Ia raica na itukutuku makawa o na raica ni o ira na tamata cecere dina era qaravi ira na tani. Na itukutuku makawa e sega ni rawa me vakacaucautaki ira era sa cakava oti, ia ena dokai ira ga na tamata era dau kauwaitaki ira na tani.

Meda vakayagataka mada ga vei keda. Me vaka sa sega ni lako mai na Luve ni Tamata me qaravi, ia me veiqaravi ga, me da muria vakakina na ivakaraitaki oqori. Raici Koya ni cuva sobu e yavadra na

iapositolo ka savata na yavadra sa oca ka dukadukali. A kaya o koya, "o sega ni kila oqo na ka au cakava tiko, ia o na qai kila e muri. Ia na ka o raica ni'u cakava tiko, e dodonu talega mo cakava." A yaco me dua na dauveiqaravi me rawa kina vua na Kalou me laveti Koya ki na veivanua cecere duadua. Ia ena dua na siga ena nodra lewa na Yalododonu eda na rogoca ni kaya o koya, "e vinaka, na tamata vinaka ka dina, dou curu ki na marau ni Turaga." E dredre meda dauveiqaravi tu ga. Ia o ira era vakayagataka ka vakayagataki ena vukudra na tani era na dabe vata kei Koya ena Nona itikotiko vakaturaga ena dua na siga. Ena yaga vakalevu sara. "Me da cakacaka ena vukuna na iVakavuvuli, mai na mataka ki na dromu ni matanisiga, Me da veivosakitaka mada na Nona loloma kei na veikauwaitaki veivakurabuitaki kecega, Ia ni sa oti na bula kecega ka sa oti na noda cakacaka e vuravura, Ia ni sa kacivi cake ena ivolavivigi au na tiko kina."

"Au kila na nomuni vakabauta." Ia oqo sa sega ni kaya eke me vaka a cakava ki na lotu e Pergamos, "ko sa taura tu na NOQU vakabauta". E sega ni tukuna tiko oqo o Koya na Nona vakabauta, ia e vakacaucautaki ira tiko ena nodra yalodina. Me vaka e cakava o Koya e tukuna talega na nodra 'vosota.' Ia oqo sa rau lako vata na yalodina kei na vosota.

Na vosota sa isau ni yalodina, ni tukuni ena Jemesa 1:3,

"Na kena tovolei tiko na nomu vakabauta ena cakacakataka na vosota."

E sega sara ga ni dua tale na sala me rawati kina na vosota. E dodonu me yaco mai ena vakatovolei ni noda vakabauta.

Roma 5:3,

"Na veivakararawataki sa cakacakataka na vosota."

Sa dua na ka na kena laurai na Kalou ena cakacaka ni noda vosota oqo ena Jemesa 1:4,

Ia me tini vinaka cakacaka ni dauvosota, mo dou vinaka taucoko sara kina, me kakua na ka e yali.

Na loma ni Kalou vei keda sa ikoya na ivakatagedegede cecere duadua. Na vakatagedegede cecere sara oya na vosota—waraka tiko na Kalou ka waraka na Kalou. Oqo na iwalewale ni kena vakatorocaketaki na itovo ni bula. Sa vakacaucautaki ira vakalevu na yalododonu oqo na Kalou ena Veitabayabaki Butobuto. Na vosota vaka na Lami sa yaco ki na veivakamatei, ena yalololoma, yalodina era sa qarava na Kalou. Oqori ga na ka era vinakata mai na bula, na veiqaravi ga vua na nodra Turaga. Sa dua na ka levu na nodra isau.

"Au sa kila na nomuni cakacaka; ia ko koya sa e muri me levu cake mai na kena imatai."

Sa dua na ka vakasakiti dina oqo. Ni sa tubu cake na butobuto ni yabaki; ni sa tubu cake tikoga na nodra vakabalavutaki na nodra vakamatei ena veisiga yadua, era sa cakacaka vakaukauwa sara, era sa veiqaravi vakalevu cake sara, ka sa tubu cake tikoga na nodra vakabauta. Sa dua na ka vakaloloma ni sa seyavu yani na loloma ena itabayabaki ni Efeso. Ka sa sega ni dua na ka e tukuni me baleta na vakalevutaki ni cakacaka ni loloma ena veitabayabaki tale eso; ia ena itabagauna oqo, ena butobuto duadua ni veitabayabaki kecega, era a qaravi Koya vakalevu cake sara. Sa dua dina na leseni oya. E sega ni dua na itinitini ni veiqaravi loloma oqo ni loloma vua na Turaga, ia sa tubu cake tikoga. Oqori na ka vuni. Me ra tovolea na meca me ra vakataotaka na noda veiqaravi vua na Turaga—na neitou isaunitaro me vakalevutaki na veiqaravi. Ni ra tagi na malumalumu ena rere, oqori na gauna me da kailavaka kina na qaqa.

"Au sa kila na nomuni cakacaka, kei nai iotioti me levu cake mai na imatai."

Ia me vaka eda sa tukuna oti, na itabagauna oqo e vakatokai me Yabaki ni Butobuto baleta ni sa gauna butobuto duadua ni itukutuku makawa taucoko. Na yabaki nei Tui Tabu Tawacala III ka kaya ni o koya na "isosomi i Karisito —cecere duadua ena lotu kei vuravura," ka tauyavutaka na ILAWALAWA NI VEISOQOSOQO ENA LOMA NI LOTU KATOLIKA ka dau vakadavea vakalevu cake na dra mai na dua tale na gauna vakavo ga ena LOTU TAWASE. Era lewa ga na dautagane na yabaki oqo, na nodra veiliutaki na yalewa dautagane. E dua na marama o Sagarius III ka "vakasinaita na matasere ni tui tabu ena dua na daulomani ka tamata ca na luvena tagane ka vukica na vale vakatui me qara ni daubutako." A vakamatei Anastasius III o Marozia ka sa itau nei Sagarius. O John XI e luvei Marozia tagane sega ni vakalawa. O John XII na makubui Marozia ka sa "voroki ira na yada kei na goneyalewa ka a mate ena gauna a veibutakoci kina na yalewa mai na cudrucudru nei watina." Sa yabaki ni nona ituvatuva vaka-Iapositolo me caka vuni ena rua na laini ni tui tabu (e dua e lewa mai vei Avignon kei na kena ikarua mai Roma) a cudruvi ka veivala vakai ira. O ira na tui tabu oqo era sega walega ni cala ena ivalavala ni veiyacovi tawadodonu (tamadra e vuqa na gone tawadodonu, era cakava nai valavala veivakasisilataki) ia era cala ena volitaki ni itutu vakabete ki na dauveivoli cecere duadua.

Oqo na yabaki e dau serau kina vakamalua na rarama, ia e vica na vakabauta era cakacaka vagumatua cake ni sa tubu cake tiko na butobuto me yacova ni sa oti na nodra yabaki ni bula e lewevuqa era saga me ra sasagataka na veisau. Sa rui gugumatua na nodra cakacaka ka ra vakarautaka kina na sala ki na veisau e tarava. O koya gona me vaka e kaya na Vosa me baleta na itabagauna o ya, "na iotioti ni nomudou yabaki ni cakacaka sa levu cake mai na kena imatai".

Na vosa, o Caetaira, e duidui na kena ibalebale ka kena ibalebale na "Solibula Tikoga". Mai vei ira e vuqa oqo era vakabauta ni sa parofisaitaka na kena vakayagataki na Misa ka sa vakaraitaki tiko ga kina na isoro i Karisito. Oqori e dua na vakasama totoka, ia e rawa talega ni kena ibalebale na nodra solibula tikoga ena nodra bula kei na nodra cakacaka na vakabauta dina na Turaga.

E dina sara ni o ira na yalododonu oqo ko Caetaia era sa kirimu ni itei, ka sinai ena Yalo Tabu kei na vakabauta, era sa bulia na cakacaka vinaka, ka ra vakaraitaka na Nona vakacautaki, ka sega ni dau taleitaka na nodra bula, ia era sa solia ena marau na nodra ka kecega me isoro kamica vua na Turaga.

Na vunauca

Ivakatakila 2:20,

Ia sa vica ga na ka ko sa cala kina, ni ko sa vosota na yalewa ko ya ko Jesepeli, o koya sa vakatokai koya talega me parofita, me vakavulici ira ka vecei ira na noqu tamata me ra dauyalewa, ka kania na ka sa vakacabori ki na veimatakau.

Ena tikina oqo au vinakata mo ni gole sobu ki na tikina e 23 ka raica na ivakadinadina ni dua na dina cecere au sa kauta tiko mai ki liu ena nomuni vakasama. "Ia au na vakamatei ira na luvena ena mate; ia era na kila na veimatalotu kecega ni sai Au sa vakasaqara na loloma kei na lomadra." Au sa tukuna tiko oqo ni rua dina na lotu, e dina ga ni vosa tiko vei rau ruarua na Yalotabu ena veitabayabaki yadua, me vaka ga ni rau sa duabau ga. E tukuni vakamatata eke ni tiko na lotu, ka tukuna vakamatata sara ni so vei ira na lotu oqori era sega ni kila ni o Koya ga e vakasaqara na loloma kei na lomadra. Ena vakadinadinataka vei ira o koya ni sa vakakina. Ia, na lotu cava era na sega ni kila na dina oqo? E dina sara ni o ira na ilawalawa ni vaini lasu baleta ni ra kila vakaidina na vakabauta ni veilewai e tekivu ena vale ni Kalou, ka ra sa rerevaka na Kalou, era nanumi ira ni ra na sega ni lewai.

Na cava e vakatoka kina na Kalou na lotu oqo me Nona lotu e dina ga ni ra vaini lasu? Na ka dina oya nira lotu Vakarisito. Ia era sega ni lotu Vakarisito ni Yalotabu. Era lotu Vakarisito ena veika vakayago. Era sa tawayaga na nodra tokona na Yaca. Marika 7:7, "A sa sega i yaga na nodra masuti au, Ni ra sa vakatavuvulitaka na vunau ni tamata mei vakavuvuli." Ia era lotu Vakarisito dina, se cava tale e rawa ni yaco? Na Mohammedan e dua na Mohammedan. Oqori na nona lotu veitalia na ivakarau ni nona bulataka baleta ni dau vola ena vakasama ki na veika e vakavulica na Koran.

Ena sala vata oqori e dua na lotu Vakarisito e dua na lotu Vakarisito ena gauna kece e vola kina ni o Jisu na Luve ni Kalou, sucu mai vua e dua na goneyalewa savasava, a vakoti ki na kauveilatai ka mate ka tucake tale, ni o Koya na iVakabula ni kawatamata, kei na so tale. (Na ka dina, ena Yabaki ni Bula vaka-Laodicean era na tiko kina o ira era vakatokai ira mera lotu Vakarisito baleta ni ra sa sauma na ivakarau vinaka i Jisu, ka ra maroroya tiko vei ira na dodonu me ra cakitaka na Nona Kalou. Era sa cakava oti oqori na saenitisi Vakarisito kei ira na lewevuqa era vunautaka tiko e dua na Kosipeli ni Veimaliwai). O koya e dua ga Vakarisito ka lewena na Lotu. Ia e sega ni vakabauta dina se vakayalo o Koya. Na mataqali vakabauta vakaoqo sai koya e dua ka sa papitaiso oti ki na yago i Karisito ka sa lewe ni Nona. Ia, ena ivakarau ni Kalou me tubu cake na sila ca vata kei na witi ka me ra kakua ni cavuraka laivi. Oqori na ivakaro ni Kalou. Sa lako mai na nodra siga ni veivauci ka vakamai; ia e se bera.

Sa vosa tiko kina na Yalotabu ki na ilawalawa veicurumaki oqo. Ena dua na yasana sa vakacautaka tiko o Koya, ka ena yasana kadua sa vunauci koya tiko. Sa tukuna o Koya na ka e dodonu vei ira na vakabauta dina. Ia oqo sa vakasalataka o Koya na veika me na cakava na vaini lasu kevaka me na vakadonui ena mata ni Turaga.

Na marama o Jesepeli

E vakaraitaka vei keda na iapositolo o Jemesa na sala e muria na ivalavala ca.

Jemesa 1:14-15,

ia sa dauveretaki na tamata yadua, ni sa vecei koya na nona garogaro ca, ka bacani koya.

Ni sa qai kunekune na garogaro ca, sa vakasucuma kina nai valavala ca: a sa oti nai valavala ca, sa qai vakasucuma na mate."

Oqori sara ga na iyaloalo ni veika sara ga e yaco tiko ena veitabayabaki ni lotu. Me vaka ni tekivutaki na ivalavala ca ena dua ga na ka vakavo ga e dua na yalo, sa tekivu kina na mate mai na lotu

ena ivalavala rawarawa, era sega ni raica rawa na nodra ivalavala na Nicolaitane. Mai na ivalavala a yaco kina e dua na ivunau. Mai na ivunau e ciqoma na kaukauwa ni matanitu kei na kena vakamacalataki na lotu butobuto. Ia ena itabagauna oqo sa na yaco vei ira na nona parofita yalewa (ivakavuvuli) ka sa toso tikoga me yacova ni sa kunei koya ena drano bukawaqa, ni sai koya sara ga oqori na vanua ena tini kina, ena ikarua ni mate.

Ia na nona tagi taucoko na Kalou me baleta na ikava ni yabaki oqo sa kunei ena Nona vosacavuti na parofita yalewa oqo, o Jesepeli. Ka me da kila na vuna e vosa vakacacataki koya kina o Koya, sa dodonu me da raica na nona itukutuku makawa ena iVolatabu kei na gauna eda raica kina na veika a cakava lesu mai kea, eda na kila na ka e yaco tiko ena gauna oqo.

Na imatai ka bibi ni ka eda vulica me baleti Jesepeli oya ni SEGA ni luvei Eparama, e sega tale ga ni vakacurumi koya ki na yavusa i Isireli e dua na ka vakayalo me vakataki Ruci, na Moap Sega saka. Na yalewa oqo na luvei Eceli yalewa, na tui Saitoni (I Tui 16:31), ka bete vei Atataiti. A rawata na itikotiko vakaturaga ena nona labati koya e liu, o Pheles. O koya eda raica kina vakadodonu ni o koya na luvena yalewa e dua na daulaba. (Oqo e vakananumi keda vakaidina vei Keni.) Ia na sala sa yaco kina me tiki ni Isireli sa sega ni yaco mai ena sala vakayalo sa lewa na Kalou me ra curu kina na Matanitu Tani; ia a curu mai vei Eapi ena vakamau, na tui ni yavusa e tini i Isireli. Ia na duavata oqo me vaka eda sa raica e sega ni Vakayalo; e vakapolitiki. Ka sa sega kina ni gadreva na marama oqo ka a qarava na kalou matakau me laki qarava na Kalou Dina e Duabau ga, ia a lako mai ena inaki yalataki me vagolei ira tani na Isireli mai vua na Turaga.

Ia ko Isireli (na yavusa e tini) era sa kila oti tu na cava me ra qarava na luve ni bulumakau koula, ia era se bera ni volitaki ki na qaravi matakau, ni sa qaravi na Kalou ka sa vakadinadinataki na lawa i Mosese. Ia mai na gauna a vakamau kina o Eapi vei Jesepeli, a yaco na qaravi matakau ena dua na ivakarau veivakarusai. Ena gauna a yaco kina na marama oqo me bete yalewa ena valetabu a tara kina o Astarte (Venus) kei Peali (kalou ni matanisiga) a yaco kina o Isireli ki na leqa ni nona bula.

Nida vakasamataka tiko oqo sa rawa kina meda raica na veika sa tuvanaki tu mai na Yalo ni Kalou ena itabagauna oqo mai Caetaia. Sa ikoya oqo.

A vakamautaki Jesepeli o Eapi qai vakayacora me rawa ni vaqaqacotaka na nona matanitu qai vakadeitaka. Oqori sara ga na ka a cakava na lotu ena gauna e vakamau kina ena veiliutaki nei Constantine. Rau a soqoni vata ena vuku ni veika vakapolitiki, dina ga ni rau vakayagataka e dua na cagi vakayalo. E sega ni dua e rawa ni vakadeitaka ni lotu Vakarisito o Constantine. E lotu butobuto qai vaka na ivesu vakarisito. A boroya na kauveilatai vulavula ena nodra isasabai na sotia. O koya na itekivu ni Naiti e Columbus. A biuta e dua na kauveilatai ena delani vale ni Lotu nei Sophia na yalododonu ka tekivuna kina e dua na ivakarau.

E vakasama nei Constantine me da vakasoqoni ira vata na tamata kecega, na lotu butobuto, ka ra sa lotu Vakarisito walega kei ira na lotu Vakarisito dina. Ia ena dua na gauna sa vaka me na rawata o koya na vakabauta dina era lako mai me raica se rawa ni ra kauti ira lesu mai na tamata era sa biuta na Vosa Ni ra raica ni ra sega ni rawa ni kauti ira lesu mai ki na dina, era sa vakasaurarataki me ra dro tani mai na buturara vakapolitiki Ni ra sa vakayacora, era sa qai vakatokai me ra vukitani ka vakacacani.

Me'u tukuna mada eke ni sa yaco tiko na ka vata ga oqo. Era sa lako vata mai na tamata. Era vola tiko e dua na iVolatabu ena ganiti keda kece se Jiu, Katolika se Lotu Tawase. E tiko na nodra dui Matabose ni Nicene ia era vakatoka me Matabose ni Duavata Vakarisito e vuravura raraba. O kila beka o cei era valata tiko na isoqosoqo kece oqo? Era valuta tiko na Penitiko dina. Au sega ni vakaibalebaletaka na isoqosoqo ka vakatokai na Pentecostal. Au vakaibalebaletaka vei ira na Penitiko baleta ni ra sa vakasinaiti ena Yalo Tabu ka tu vei ira na ivakatakilakila kei na isolisoli ena kedra maliwa baleta ni ra lako ena dina.

Ni vakamautaki Jesepeli o Eapi ena vuku ni inaki vakapolitiki a volitaka kina na nona itutu vaka ulumatua. O lewena e dua na isoqosoqo o qai volitaka na nomu itutu vaka ulumatua, taciq, se o via vakabauta se sega. O ira kece na ilawalawa Lotu Tawase era lako mai ka ra qai volitaka lesu na nodra itutu vaka ulumatua, ni ko volitaka na nomu itutu vaka ulumatua, o sa vakataki Iso ga—e rawa ni o tagi ka veivutunitaka na veika kece o vinakata, ia ena sega ni yaga vei iko. E dua ga na ka o rawa ni cakava o ya, "Dou lako tani mai vua, oi kemudou na noqu tamata, ka kakua ni vakaivotavota ena nona ivalavala ca!" Kevaka o sega ni nanuma ni'u dina, sauma ga na taro oqo. E rawa beka ni tukuna vei au e dua na tamata bula tiko na lotu cava se na toso cava ni Kalou sa bau vakabulabulataki ka lesu mai ni oti na nona vakaisoqosoqo ka yaco me dua na matalotu? Wilika na nomu itukutuku makawa. E sega ni rawa ni o kunea e dua — e sega mada ga ni dua.

Oqo na auwa ni bogilevu vei Isireli ena nona tomani vuravura ka biuta na Veika Vakayalo me baleta na veika vakapolitiki. Oqo na auwa ni bogilevu mai Nicaea ka cakava tale ga kina na lotu na ka vata oya. Sa ikoya na auwa ni bogilevu sa na lako vata mai kina na veimatalotu.

Ia ni vakamautaki Jesepeli o Eapi sa vakatara me taura na ilavo ni matanitu qai tara e rua na vale levu ni sokalou nei Astarte kei Peali. Na kena a tara o Peali e sa levu cake ka rauti ira kece na Isireli mera lako mai ka sokalou kina. Ia ni rau sa vakamau o Constantine kei na lotu sa solia na veivale ni lotu, ka tara na icabocabo ni soro kei na iyaloalo, ka tauyavutaka na veivakaduiduitaki sa mai vakavinakataka tiko.

Ni sa taura o Jesepeli na kaukauwa ni matanitu e dakuna a vakasaurarataka na nona lotu vei ira na tamata ka vakamatei ira na parofita kei na bete ni Kalou. Sa rui ca sara ka nanuma kina o Ilaija, na italai ni nona gauna, ni o koya duadua ga e vo; ia e tiko vua na Kalou e 7000 tale ka sega ni cuva vei Peali. Ia oqo ena kedra maliwa na veimatalotu ni Lotu Papitaiso, Lotu Wesele, Lotu Sikoteladi, kei na so tale, era tu eso era na lako mai ka lesu tale vua na Kalou. Au vinakata mo ni kila ni'u sega ni vakakina, ena gauna oqo, ka se sega vakadua ni saqati ira na tamata. Sai koya na matalotu — na ivakarau ni iSoqosoqo au sa saqata tiko. Me'u na saqata ni sa cata na Kalou.

Ia me da cegu mada eke ka vakatovotovotaka na veika eda kauta mai me baleta na sokalou mai Caetaira. Au kaya ni rau a qaravi Apolosa (o koya na kalou ni matanisiga) vata kei na Tui cecere. Oqo na Apolosa oqo a vakatokai me 'vagolea tani na ca.' A vagolea tani na ca mai vei ira na tamata. A vakalougatataka ira ka kalou dina vei ira. A dodonu me vakavulici ira na tamata. A vakamacalataka me baleta na sokalou, kei na itovotabu ni valetabu, veiqaravi vua na Kalou, me baleta na solibula kei na mate kei na bula ni oti na mate. Na sala a cakava kina oqo e mai vua e dua na parofita yalewa ka dabe ka curu yani ena dua na idabedabe tolu. Isa! O sa raica tiko? Oqo na parofita yalewa e vakatokai o Jesepeli ka vakavulici ira tiko na tamata. Ka sa vukei ira na italai ni Kalou ena nona ivakavuvuli ka vakavuna me ra ia na veidauci vakayalo. Ia na veidauci e kena ibalebale na 'qaravi matakau.' Oqori na kena ibalebale vakayalo. Oqo e dua na duavata vakalawa. Erau a vakatabui ruarua na duavata nei Eapi kei Constantine. Rau a veidauci vakayalo ruarua. O ira kece na daudara era na soqoni kece kina drano bukawaqa. E kaya vakakina na Kalou.

Ia, na ivakavuvuli ni Lotu Katolika (na lotu e yalewa, e dua na marama) e cakitaka na Vosa ni Kalou. Na tui tabu o Apolosa ena dua na ivakadewa ni gauna oqo sa vakavulici ira kina na tamata mera tomani ira ki na matakau. Sa yaco oqo na Lotu ni Roma me parofita yalewa vakailasu vei ira na tamata baleta ni sa kauta tani na Vosa ni Turaga mai vei ira na tamata ka solia na nona vakasama me baleta na vosoti ni ivalavala ca, na cava e kauta mai na veivakalougatataka ni Kalou; ka ra sa lako vakayawa sara na bete me ra tukuna ni sega walega ni tu vei ira na kaukauwa ena bula oqo ia ena mate. Era vakavulica vakataki ira ni tiko e dua na purgatori, ia o na sega ni kunea oqori ena Vosa. Era vakavulica ni masu kei na vuqa kei na ilavo ena kauti iko tani mai na itotogi vakawawa ni oti na mate kei na toso i lomalagi. E lasu na ivakarau taucoko e yavutaki ena kena ivakavuvuli. E sega ni koto ena yavu dei ni ivakatakila ni Kalou ena Nona Vosa ia e koto ena veisau, luvu, nuku ni kena lasu.

Era lako sara ga mai na ilawalawa lotu era cakacaka vata ki na matalotu ka yaco sara ki na veivakavulici lasu. E dina oqori. Era sega ni vakabauta na lotu Katolika ni sa tiko na Kalou ena Nona Vosa. Sega saka. Kevaka me ra cakava ena dodonu me ra veivutuni ka lesu tale, ia era kaya ni sa tiko na Kalou ena Nona lotu. Oqori e vakavuna me itukutuku makawa ni Lotu Katolika na iVolatabu. E sega ni vakakina. Raica na ka era a cakava e na papitaiso ena wai duadua. Era kauta tani mai na nodra Papitaiso Vakarisito ra qai cakava me dua na itutu butobuto.

Me'u tukuna mada vei kemuni e dua na ka au a sotava vata kei na dua na bete ni Katolika. E dua na goneyalewa au a papitaiso ena dua na gauna a vuki me Katolika, mani via vakatarogi au na bete me baleti koya. A taroga na mataqali papitaiso cava e tiko vua. Au a tukuna vua ni 'u a papitaisotaki koya ena papitaiso Vakarisito ka sa kena ivakarau duadua ga au kila ena noqu kilaka. Au a buluti koya ena wai ena Yaca ni Turaga o Jisu Karisito. A kaya vei au na bete ni a cakava oqori ena dua na gauna na Lotu Katolika. Au a tarogi koya sara ga ena gauna e cakava kina na Lotu Katolika, ni'u sa wilika na nodra itukutuku makawa kau sega ni kunea rawa na ka e tukuna. E tukuna vei au ni kunei ena iVolatabu, e tauyavutaka tale ga o Jisu na Lotu Katolika. Au tarogi koya ke nanuma ni o Pita na imatai ni tui tabu. A kaya vakamatata ni o Pita. Au tarogi koya kevaka era a tukuni vaka-Latina na vuqa me vakadeitaki kina ni ra sa dodonu ka ra na sega ni veisau. E kaya o koya ni dina oya. Au tukuna vua ni 'u nanuma ni ratou sa lako voli mai na dua na sala balavu mai na veika rau a sotava ena ivakatekivu, au tukuna vua me kila ni kevaka me a vakabauta dina na Lotu Katolika na ivola ni cakacaka, au a qai yaco me dua na ivakarau makawa ni Katolika. E tukuna vei au ni iVolatabu e itukutuku ni Lotu Katolika, e tiko tale ga ena lotu na Kalou. Au sega ni duavata kei koya ni Kalou e tiko ena Nona Vosa.

Me dina na Kalou ia na tamata yadua me dau lasu. Kevaka o kauta laivi se kuria na iVola oya, sa yalataka tu na Kalou ni na vakuria o Koya na mate ca vei ira era vakuria ka kauta laivi na nodra itavi mai na iVola ni Bula kevaka era doudou me ra kauta laivi mai kina. Ivakatakila 22:18, 19.

Me 'u vakaraitaka mada na sala ni Lotu Katolika e vakabauta ni sa tiko ena Lotu na Kalou ka sega ena Vosa. Oqo e dua ka tauri mai na nona ivolaniveisiga na Tui Tabu o Joni na ika 23. "Na veika au sotava ena tolu na yabaki oqo vaka-Pope, me vaka ni 'ena rere kei na sautaninini' au a ciqoma na

veiqaravi oqo ena talairawarawa savasava ki na Lewa ni Turaga, ka vakadewataka vei au mai na Koliji Tabu ni Cardinals, e vakadinadinataka na ivakavuvuli oqo ka sa dua na inaki toso ka tawamudu vei au me'u dina kina; na vakararavi taucoko vua na Kalou, ena veika kece e baleta na gauna oqo, kei na vakacegu uasivi me baleta na veisiga ni mataka." E tukuna na tui tabu oqo ni a vosa na Kalou mai na lotu ka vakatakila na Nona lewa. Sa dua na ka lasu. Na Kalou e tiko ena Nona Vosa ka vosa mai na Vosa ka vakatakila na Nona lewa. E tukuna tale ga ni nuitaka vakaoti na vosa ni tamata qai talairawarawa kina ena vakacegu. E rogo totoka sara ia e lasu sara. Me vaka ga na ivalavala ca ena Were o Iteni.

Ia me da lako yani eke ena iVakatakila 17 ka raica na yalewa oqo, na lotu, o koya e bulataka tiko na parofisai lasu ka sega ni Vosa ni Kalou. Ena tikina e 1 e vakatokai koya na Kalou me dautagane levu. Na cava e dautagane kina? Baleta ni qaravi matakau. Sa toboki ira cake na tamata ki na ka vata ga o ya. Na cava na iwali ni qaravi matakau? Na Vosa ni Kalou. E dautagane na marama oqo baleta ni sa biuta na Vosa. E dabe toka e kea ena dela ni wai e vuqa, ka kena ibalebale na lewe vuqa na tamata. Oqo e dodonu me lotu lasu baleta ni lailai na lotu ni Kalou—e vica wale era kunea.

Raica mada na kena irairai ena mata ni Kalou, se vakacava sara na kena totoka na nona rairai vei ira na tamata ka sega ni rogo na kena yavavala. E dau mateni ena nona veidauci. Ia oqo sa mateni ena nodra dra na dauvakamatei. Me vakataki Jesepeli ka vakamatei ira na parofita kei na bete ka vakarusai ira na tamata ni Kalou era sega ni via cuva sobu ka qaravi Peali. Oqori sara ga na ka e cakava na Lotu Katolika. Era vakamatei ira era na sega ni cuva sobu ina lawa ni tui tabu. O ira era vinakata na Vosa ni Kalou era vakamatei, ia era vakamatei ena iwalewale veivakalolomataki. Ia na lotu oqo ka a sotava na mate sa mate vakataki koya ka sega ni kila. E sega ni dua na nona bula ka sega ni dua na ivakatakilakila e muri koya.

Vanua ni Veivutuni

Na ivakatakila 2:21;

"Ia ka'u a slia vua na gauna me veivutunitaka na nona dautagane; ia a sega ni viaveivutuni "

O kila ni a ca sara vakalevu cake na lotu oqo mai vei Eapi? O kila ni a veivutuni vakalailai ka lako vakamalua ena mata ni Kalou? E sega ni rawa ni o tukuna oya na Lotu Katolika. Segs saka. E sega vakadua ni veivutuni o koya ia sa yalokaukauwa ka na vakarusai ira kece era tovolea me ra vukei koya me ra veivutuni. Oqori na itukutuku makawa. Ia oqo sa sega walega ni susugi ira cake tiko na italai na Kalou ki na veitabayabaki yadua ia a laveta cake eso na dauveivuke totoka me baleti ira na italai oqori. A solia vei ira na itabagauna yadua eso na tamata totoka ni Kalou ka ra cakava na veika kece era rawata me ra kauta lesu mai na lotu vua na Kalou. E solia dina vua na Kalou na madigi kei na veivuke me veivutuni. A bau veivutuni beka qai vakaraitaka ni a vakayacora ena vuana? Segs saka. E sega vakadua ni bau cakava o koya ka na sega vakadua ni cakava. Sa mateni o koya. Sa vakayalia na nona nanuma ena veika vakayalo.

Ia oqo kakua ni veilecayaki ka vakasamataka ni Lotu e Roma sa veivutunitaka na nona vakamatei ira na yalododonu baleta ni tovolea tiko me duavata kei ira na lotu Tawase ena nona cakava me salavata kei na lotu Tawase. E sega vakadua ni bau kere veivosoti ka kaya ni cala ena nona laba vakailawalawa. Ka na sega talega ni cakava. Se cava ga na nona rairai malumu kei na kamikamica ena gauna oqo, ena tucake me laba, ni sa koto ga ena nona ca kei na yalona sa sega ni veivutuni.

Totogi ni veisaqasaqa kei na Dautagane sa vakadewataki

Ivakatakila 2:22-23,

"Raica ka'u na biuti koya ki nai mocemoce, kei ira era sa dauyalewa vata kaya ki na rarawa levu, kevaka era sa sega ni veivutunitaka na nodra ivalavala.

Ia ka 'u na vakamatei ira na luvena e na mate; Ia e na kila kina na veisoqosoqo lewe ni Lotu kecega ni'u sa dikeva na ivi kei na uto ni tamata; ia kau sa solia talega veikemudou yadua me vaka na nomudou valavala. "

Na cava? E vakaluveni tiko na marama qo? E dua na dautagane? Kevaka e vakakina ni vakaluveni ena nona veibutakoci, sa dodonu me vakamai ena bukawaqa me vaka sa tukuna na Vosa. E dina sara oqori. Oqori na nona icavacava ni na vakamai ena bukawaqa. Na nona icavacava na drano ni bukawaqa. Ia mo cegu mada ka vakasamataki ira na gone oqo ena dua na gauna lekaleka. Na yalewa sai koya e lako mai kina na gone. E laurai ni a vakaluveni na marama oqo ka ra lako mai vua ia era cakava tale ga na ka e cakava. Vakaraitaka vei au e dua na lotu ka a lako mai ena dua na isoqosoqo ka sega ni lesu tale ki kina. E sega ni dua. Segs ni dua. Era lako mai na Lutheran ka ra qai tuvanaka ena gauna sara ga oqo ka nikua ra sa liga tiko ena qaniliga ena toso ni soqosoqo vakaveimatalotu oqo. Eratou a lako mai na Lotu Wesele ka ratou tauyavutaka sara ga vakatotolo. Era lako tani mai na Penitiko ka ra tuvanaki ena gauna sara ga oqo. Ena dua tale ena lako mai, ka vakacaucautaka na Kalou era na sega ni tauyavutaka lesu

baleta ni ra kila na dina. Na ilawalawa oya ena yalewa vakawati ena iotioti ni siga.

Sa qai tukuni eke ni ra sa vakaluveni na dautagane oqo. Ia na cava beka era sa cakava tiko? Erau luvena yalewa, ni rau lotu vata ga kei koya. Oqo e dua na tikina taleitaki. E dua na luvedrau yalewa o Jesepeli kei Eapi. A vakamautaki Jioramu na luvei Jiosafati na luvena yalewa o ya ena iKarua ni Tui 8:16 e kaya ni

"A sa muria ko Jioramu na sala i tamai watina."

A lako sara ga ki na qaravi matakau ena vakamau oqo. A kauti jiuta mai o koya na dau rerevaka na Kalou kei na dau veiqaravi ki na qaravi matakau. Oqori sara ga na ka era sa cakava kece na lotu ni goneyalewa oqo, me vaka au sa dusia vei kemuni. Era tekivu ena dina ka vakamau ki na isoqosoqo ka biuta na Vosa me baleta na ivakarau, vakabauta kei na so tale. Ia oqo me'u raica mada na ka oqo.

Ena Iperiu 13:7 e kaya kina,

"Mo talairawarawa vei ira sa lewai kemudou ko ira sa vosataka vei kemudou na Vosa ni Kalou."

Na Vosa ga e liutaki keda, sega ni tamata. Ia oqo na tagane me vaka na tagane vakawati sa ulu ni yalewa. E liutaki koya. Ia na lotu e yalewa talega, ka sa nona iliuliu na Vosa. O Jisu sai koya na Vosa. Kevaka e sega ni ciqoma na Vosa ka taura e dua tale na iliuliu o koya e dau veibutakoci. Oqo o sa vakayacana vei au e dua na lotu ka se bera ni solia na Vosa me baleta na ivakarau kei na vakabauta. Era sa dauyalewa kece— me vaka na tina, me vaka na luvena yalewa.

Na cava ena itotogi kina na dautagane kei ira na luvena? Io, ena rua na kena iwasesewase. Taumada a kaya o Koya, "Au na biuti koya ki na dua na imocemoce." Me vaka ena iotioti ni tikina e 22 ena imocemoce ni veivakararawataki, se na veivakararawataki levu. Oqori sara ga na ka e tukuna o Jisu ena Maciu 25:1-13. Eratou a lewe tini na goneyalewa savasava. E lewe lima era vuku ka lima era lialia. O iratou na lima na vuku e tiko na waiwai (na Yalo Tabu) ia na kena ikarua e sega. Ni sa rogo cake na tagi, "Raica sa lako mai na Tagane sa qai Vakawati," eratou sa cici yani na lialia e lima me ratou vakasaqara waiwai ka ratou sa curu ki na vakamau na goneyalewa vuku e lima. O ira na lima era tiko e tautuba era sa biu tu ena veivakararawataki levu. Oqori na ka ena yaco vei ira kece era sega ni lako cake ena veivakararawataki. Oqori na ka ena yaco vei ira na yalewa dautagane kei ira na luvena yalewa. iKarua, e kaya ni na vakamatei ira ena mate se me vaka e kaya e dua na ivakadewa dina, "Me ra vakamatei ena mate." Oqo e dua na ivosavosa matalia. Eda na rairai kaya beka, "me vakamatei e dua na tamata ena nona lili, se ena vakataotaki vakalivaliva se ena dua tale na sala." Ia oqo e kaya, "me ra vakamatei ena mate." Na mate vakaikoya sa ikoya na vu ni nodra mate.

Ia oqo au vinakata mo ni raica vakamatata sara na ka oqo me'u na taura tale kina na neimami ivakaraitaki ni luvei Jesepeli yalewa ka vakamautaka na mataqali i Juta ka kauta vakadodonu mai ki na qaravi matakau ka vakavuna me sereki Juta na Kalou me mate. Oqori na ka e cakava o Pelami. Sa ike oqo o Jesepeli kei na nona lotu butobuto. E tiko o Juta a qarava vakavinaka na Kalou qai bulataka na Vosa. A mani vakamautaki luvena yalewa o Jesepeli vei Jiorama. Ni yaco na miniti oya, e vakavuna o Jioramu mera qaravi matakau na tamata. Sa mate na miniti a vakayacori kina na vakamau o Juta. A yaco mai na mate vakayalo. Na miniti a tauyavutaka na imatai ni Lotu i Roma, e a mate. Na miniti era a tauyavutaka na Lutherans, a yaco mai na mate ka ra mate kina. Era a toso vinaka na Penitiko ka ra tauyavutaka. Sa biubiu na Yalotabu, e dina ga ni ra sega ni vakabauta. Ia a vakayacora. Na vakamau oqori a kauta mai na mate. Sa qai yaco mai na rarama ni duavata kei iratou na lewe tolu vakalou. Era a tauyavutaka ka ra sa mate talega. Ni oti na kena sa lutu na bukawaqa ni Kalou ki na uciwai na Ohio ena 1933 na veivakabulabulataki ni veivakabulai e vuravura, ia a sega ni yaco mai ena dua na mataisoqosoqo. Sa lako voli na Kalou ena taudaku ni ilawalawa Pentecostal, ena taudaku ni iSoqosoqo, kei na veika ena cakava o koya ena veisiga ni mataka sa na rawa talega kina me tiko e taudaku ni iSoqosoqo. E sega ni rawa ni cakacaka na Kalou mai vei ira na mate. E rawa walega ni cakacaka mai vei ira na lewenilotu bula. O ira na lewenilotu bula oqori era tiko ena taudaku kei Papiloni.

O sa raica kina, "Mate" se "iSoqosoqo" a lako mai, ka mate na lotu, se me vakamatatataka na mate sa yaco me dua na vakaitikotiko ka se bera walega ni veiliutaki kina na BULA. Me vaka ni kauta mai na mate kina kawatamata o Ivi taumada ena gauna oqo nai soqosoq sa kauta mai na mate, ni isoqosoqo e vu mai vei ira na dauveivakacalai vakarua, Nicolaitanism kei na Balami, vakatetea ka tokona na parofita o Jesepeli. A dodonu me vakamai vata kei na gata o Ivi ena vuku ni nodra ivalavala rerevaki. Ia a kauti koya kusarawa yani o Atama me vakabulai kina. Ia ni sa takali yani na lotu vaka-Setani oqo ena veitabayabaki, ena sega ni dua me veivakameautaki, ka na vakamai vata kei koya sa temaki, ena vukudra na dautagane kei ira na luvena kei na meca i Karisito, ia ko Setani ena kunea kece na nodra tikina ena drano bukawaqa.

Eke sara ga au na liu tiko mai vei au ka rairai e dodonu me'u maroroya tu oqo me baleta na itukutuku ena iotioti ni yabaki, ia e vaka me sa dodonu me'u biuta ena gauna oqo baleta ni sa vakamatata sara ga

na kena isoqosoqo kei na veika ena yaco mai kina. Kau vinakata me 'u vakasalataki kemuni.

Ivakatakila 13:1-18,

"Au sa tu e na veinukunuku mai wasawasa ko koya, ia ka'u raica e dua na manumanu sa tubu cake mai na wasawasa, e vitu na uluna kei na tini na nona ileu, a sa toka e na nonai leu nai sala vakaturaga e tini, a sa tu ga e na uluna na yaca ni dauvosa vakacacatakaki.

Ia na manumanu ka 'u a raica sa vaka na lepate, a yavana sa vaka na yavani pera, a gusuna e vaka na gusu ni Laione; a sa solia vua na nona kaukauwa na gata levu, kei na nona tikoitko vakaturaga, me mai turaga levu.

Ia ka 'u a raica e dua na uluna a vaka sa vuetaki me mate kina; a sa bula tale mai na nona vue ka voleka ni mate kina: a ra kurabui na kai vuravura e na vuku ni manumanu.

A ra sa vakarokoroko vua na gata levu, o koya sa solia na kaukauwa vua na manumanu: a ra sa vakarokoroko vua na manumanu, ka kaya, o cei sa vaka na manumanu oqo? o cei sa rawata me rau veivala kaya?

A sa soli vua na gusu me vosataka vua na ka levu kei na vosa vakacaca sara; a sa soli vua me turaga ka vula vasagavulu ka rua.

A sa dalaga me vosa ca kina na Kalou, me vosa vakacacataka na yacana, kei na nona vale, kei ira sa tiko mai lomalagi.

A sa soli vua me veivala kei ira na tamata yalododonu, ka me rawai ira: a sa soli vua me turaga vei ira na veimataqali kece, kei na veimatani kei na duivosavosa, kei na veivanua.

Ia ena vakarokoroko vua ko ira kecega era sa tiko e vuravura, ko ira sa sega ni volai na yacadra e nai vola ni bula ni Lami sa vakamatei mai nai vakatekivu kei vuravura.

Kevaka e dua sa vakatudaliga, me mani rogoca sara.

O koya sa dauia na veivakabobulataki ena vakabobulataki, ena lako vakavesu: o koya sa ia na veivakamatei ena iseleiwau e mate talega ena iseleiwau. Oqo na nodra vosota kei na nodra vakabauta na tamata yalo savasava.

Ia ka 'u a raica tale e dua tani tale na manumanu sa lako cake mai vuravura; Ia sa rua na nona ileu me vaka na Luve ni sipi, a sa vosa vaka na gatalevu.

A sa tu vua na kaukauwa kecega ni manumanu sa liu vua, ka vakasaurarataki vuravura kina kei ira sa tiko kina me ra vakarokoroko vua na manumanu sa liu, o koya ka bula e na nona vue ka voleka ni mate kina.

Ia sa kitaka na ka levu e veivakidacalataki ko koya, a sa kauta mai lomalagi ki vuravura na bukawaqa ena matadra na tamata.

a sa temaki ira era sa tiko e vuravura ena vuku ni cakacaka mana sa kitaka ko koya ena mata ni manumanu; a sa kaya vei ira era sa tiko e vuravura, me ra cakava na na matakau me nona na manumanu sa lauta ena iseleiwau, ka sa bula tikoga.

A sa rawata ko koya oqo me solia na bula ki na na matakau ni manumanu, me vosa rawa kina na manumanu ka vakavuna talega na nodra mate ko ira era s sega ni vakarokoroko ki na matakau ni manumanu.

A sa vakasaurarataki ira kecega, na tamata lalai kei na turaga, ko ira na vutuniyau kei sa dravudravua, ai taukei kei na bobula, me volai ena dua na ivakatakilakila ena ligadra i matau, se na yadredra:

ka me kakua ni veivoli e dua, o koya ga sa tu vua nai vola, se na yaca ni manumanu, se nai wiliwili ni yacana.

Oqo ga na vuku. o koya sa yalomatua me mani wilika nai wiliwili ni manumanu; ni sai wiliwili i tamata; ka sa kenai wiliwili e ono na drau ka onosagavulu ka ono.

E vakaraitaka na wase oqo na kaukauwa ni Lotu Katolika kei na ka ena cakava ena isoqosoqo. Nanuma tiko ni oqo na vaini lasu. Me vakayacana na Yaca ni Turaga, e vakakina ena lasu walega. Na kena iliuliu e sega ni mai vua na Turaga ia mai vei Setani. Sa qai kilai taucoko kina na manumanu kila. Na dautagane e vodoka tiko na manumanu damudamu e vakaraitaka na nona kaukauwa sa kalou ni kaukauwa (Setani) ka sega ni noda Kalou, na Turaga o Jisu Karisito.

Ena tikina e 17, e vakaraitaka vakamatata ni na lewa vinaka o koya na veivoli e vuravura, ni sega ni

dua na tamata e rawa ni volia se volitaka vakavo ga o koya. E tukuni oqo ena Ai Vakatakila 18:9-17 ka vakaraitaka na nona vakaitavi vata kei ira na tui, ravouvou, dauveivoli, o ira kece era sa veimaliwai kei Roma kei na veivoli.

Ena Ai Vakatakila 13:14, eda vulica kina ni manumanu kila e vakatetea na nona veivakayarayarataki ena ivatuka ka a tara me no Na ivakatakarakara e caka e dua na matabose e vuravura raraba, ka ra na soqoni vata kina na veimatalotu tauyavutaki kei ira na Katolika ni Roma (era sa cakava tiko ena gauna sara mada ga oqo.) Ena rawa ni yaco mai na duavata oqo me tarova na kaukauwa ni kominisi. Ena rawa ni yaco mai na duavata oqo me tarova na kaukauwa ni kominisi. Dikeva mada ni vanua kece e lako kina na lotu vaka Roma, era muria na kominisi. E dodonu me vakakina. Me'u vakasalataki kemuni mada oqo, kakua ni vakasamataka ni kominisi sa nomu meca duadua ga. Sega saka. Oqo talega na Lotu Katolika, ka vakakina.

Meda wilika mada na Ai Vakatakila 13:1-4, ka vakatauvatana oqo kei na Ai Vakatakila 12:1-5. IVakatakila 13:1-4,

"A sa e na veinukunuku mai matasawa ko koya, ia ka'u a raicae dua na manumanu sa lako cake mai na wasawasa, e vitu na uluna ka tini na nona i leu ,a sa toka e na nona ileu nai sala vakaturaga e tini, a sa tu ga e na uluna na dauvosa vakacacataki.

Ia na manumanu ka 'u a raica sa vaka na lepate, a yavana sa vaka na yava pera, a gusuna a vaka na gusu ni Laione; a sa solia vua na nona kaukauwa dina na gata levu, kei na nona itikotiko vakatura, me mai turaga levu.

Ia ka 'u a raica e dua na uluna e vaka sa vuetaki me mate kina; a sa bula tale mai na nona vue ka voleka ni mate kina: ia ra sa kurabui kecega na kai vuravura e na vuku ni manumanu.

A ra sa vakarokoroko vua na gata levu: o koya sa solia na kaukauwa vua na manumanu, ka kaya, O cei sa vaka na maumanu oqo? o cei s rawata me rau veivala kaya?

IVakatakila 12:1-5,

"A sa dua na ka veivakurubuitaki sa rairai mai lomalagi; sa dua na yalewa sa vakaisulu e na mata-ni-siga, a sa tu e na ruku ni yavana na vula, a sa vakai sala e na kalokalo e tinikarua;

ia ni sa bukete sa qoqolou, ni sa taratara me vakasucu

A sa dua tale na ka veivakurubuitaki sa rairai mai lomalagi; sa dua na gata levu e damudamu, sa vitu na uluna ka tini na nona i leu, ka vitu nai sala vakaturaga sa toka e uluna.

A sa yarataka nai katolu ni waseni kalokalo ni lomalagi na buina,ka biuti ira ki vuravura: a sa tu e na matani yalewa na gata levu ni sa vakaray me vakasucu, ka me kania sara na luvena ni qai sucu mai.

A sa vakasucuma ko koya na gonetagane, sa lesi me me lewai ira na veimatanitu kecega e nai titoko kaukamea. a sa kau yani na luvena vua na Kalou, ki na nona i tikotiko-vakaturaga talega"

O Setani kei na nona lotu vaka-Setani era tiko ena manumanu kila ruarua oqo. Ena iVakatakila 14, na manumanu kila a vakamavoataki me mate ia a bula tale sai koya na matanitu butobuto o Roma ka a yaco me ra vakacacani na tauvi koya na taunivanua ka sa vakayalia kina na nona kaukauwa vakayago. Ia a taura tale mai papal Roma. O raica beka? Na matanitu e veiliutaki ena kena vakadrukai na veika kece ka yaco me matanitu kaukauwa duadua e se qai kilai, sa qai mavoa sara me mate. Sa yali na nona kaukauwa vakayago me lewai koya na mataivalu kei na so tale. Ia ena ruku ni bula nei Constantine a bula tale mai, ni sa curuma yani na vuravura taucoko o papal Rome, ka sa taucoko sara na nona kaukauwa. E dau vakayagataki ira na tui kei na dauveivoli kei na nona kaukauwa vakalotu kei na veika vakailavo e liutaka tiko me kalou yalewa ni itabagauna oqo. O koya talega na gata a tucake tu me kania na gonetagane. A saga o Eroti me vakamatea na Turaga o Jisu ka sega ni rawata. E muri era a vakoti Jisu na sotia ni Roma, ia oqo sa kau cake ina itikotiko vakaturaga.

Ia oqo me salavata kei na ka au se qai tukuna oti, nanuma lesu na raivotu nei Taniela. Na iotioti ni ivakatakarakara, na iotioti ni kaukauwa ni vuravura e tiko ena yava. Oqori na kaukamea kei na tete. Raica na kaukamea na Matanitu o Roma. Ia oqo sa sega tale ni kaukamea kaukauwa. E veicurumaki tu kina na tete. Ia e tiko e kea ka cicivaki na veika vakavuravura ena veimatanitu vakapolitiki kei ira na dau veivakacacani. Na lotu katolika e tiko ena veimatanitu kecega. E veicurumaki kece kina.

Me'u solia mada vei kemuni e dua na ka lilai ena kaukamea kei na tete. Nanuma na gauna o

Khrushchev tukia kina na nona ivava ena desi e U.N.? Io, e lima na matanitu ena tokalau kei na lima na ra. A vosa o Khrushchev ena Tokalau kei Peresitedi Eisenhower ena Ra. Ena vosa vaka-Rusia, na Khrushchev e tete ka kena ibalebale na kaukamea o Eisenhower. Rau a tiko e yasa ruarua na iliuliu levu e vuravura, na qaqalo levu e rua ni yava kaukamea kei na tete. Eda sa yacova na kena itinitini.

Ena tikina e 4 e tarogi kina,

"O cei e rawa ni valuti koya na manumanu?"

Ia ogo sa tu ogo eso na yaca lelevu e vuravura. There are some mighty nations, but right now Rome is calling the tune. Na tui tabu e tiko ena idabedabe ni draiva. Ka na tubu cake na nona kaukauwa. E sega ni dua e rawa ni valuti koya.

Tikina e 6,

"A sa dolava na gusuna ena vosa vakacaca."

(Vakavulici ni ivunau na ivakaro ni tamata, vakasama, dau viavialevu, era sa dau taleitaka na marau, ka sa vaka na ivalavala vakalou ka cakitaka na kena kaukauwa.) A vosa vakacacataka na Yaca ni Kalou —veisautaka na Yaca oya me itutu ka bese ni cakava e dua tale na ka.

Tikina e 7,

"A sa soli vua me valuti ira na yalododonu."

Veivakacacani—mate vei ira na vakabauta dina kei ira kece ena Yaca ni Turaga me rawa ni vosa vakacacataka ni Yaca ni Kalou, me vaka ga mai Rusia, ena vuku ni veika era a cakava e kea na lotu Katolika.

Tikina e 8,

"Ia ena vakarokoroko vua ko ira sa sega ni volai na yacadra e nai vola ni bula ni Lami sa vakamatei mai nai vakatekivu kei vuravura."

Vakavinavinaka vua na Kalou ni ra na sega ni qaravi koya na sipi. O ira kece vakavo ga o ira na digitaki era na vakacalai. Ia era na sega ni rawai. Ni ra sa rogoca na domona na ivakatawa ka ra na muri koya.

Ena gauna ogo, raica ogo, na veika eda sa saga tiko me da vakaraitaka vei iko. Na sorenikau ni mate ogo ka tekivu mai na imatai ni yabaki—na sorenikau ni isoqosoqo ogo, sa qai tubu me vunikau ka vakairoro kina na manumanu vuka ca kecega. Dina ga ni tukuna ni o koya ga e solia na bula, ia o koya ga e solia na mate Na vuana na mate. O ira era vakaivotavota kina era sa mate. Na ivakarau kaukauwa ni lotu e vuravura ogo e vakacalai vuravura ni tiko vua na veivakabulai vakayago ka vakayalo e vakaisini ira ka vakarusai ira na lewevuqa. Ia e sega walega ni vakatakarakarataki na mate, ia na ka bula sa mate ogo ena vakamatei ga ena drano bukawaqa. Isa, me ra kila na tamata na kedra icavacava ena nodra tiko ga e loma. "Dou lako tani mai vua, ni dou na mate ena vuku ni cava?"

Na iotioti ni ivakasala

Na ivakatakila 2:23.

Ia ka'u na vakamatei ira na luvena e na mate; ia ena kila kina nai veisoqosoqo lewe ni lotu kecega ni'u sa dikeva na ivi kei na uto ni tamata; ia kau na solia talega veikemudou yadua me vaka na nomudou valavala. "

Sa raica na Yalo na Kalou. Oqori e sega vakadua ni veisau. Ena sega talega ni veisau. Eke, me vaka ena veitabayabaki kece sara e rua na ilawalawa, ka rau vunautaka ruarua na nodrau ivakatakila mai vua na Kalou kei na nodrau veiwekani kei na Kalou.

"Ia sa dei tu na yavu ni Kalou, ni sa drega ogo, Sa kilai ira na Nona na Turaga."

II Timoci 2:19.

"Sa vakasaqara na Turaga yalo."

Na vosa 'vakasaqara' e kena ibalebale na 'vakamuri' se 'talemuria.' E dau raica na noda vakanananu na Kalou (yalodina); E kila o koya na ka sa tiko e yaloda. E raica o Koya na noda cakacaka ka sa ivakaraitaki matata ni veika e tu e lomada. E vu mai na yaloda na ivalavala dodonu se caka ca. Na noda inakinaki, na noda inaki — sa kilai taucoko vua ni sa dau wanonovi keda ena cakacaka kecega. Ia na cakacaka kecega, ena lewai na vosa kecega ni sa soli na veika me baleta na noda bula. Era sa sega ni rerevaka na Kalou e matana na vaini lasu ka ra na sauma vakalevu. O ira kece era vakatoka na yacana, me ra bula me vaka na Yalododonu. Eda na rairai vakacalai ira beka na tamata ia eda na sega

vakadua ni vakacalai koya na Turaga.

Na Yalayala ena Gauna Butobuto Oya

Na ivakatakila 2:24-25.

"Ia au sa kaya kivei kemudou, ki vei ira na vo mai Caetaira, ko ira kece era sa sega ni vakabauta na ivakavuvuli oqo, ko ira era sa sega ni kila na ka titobu kei Setani, me vaka na ka era sa vosataka; au na sega ni tauca vei kemudou na ka tani e bibi.

Ia na ka sa tu veikemudou, dou taura matua ka malua ka'u na lako tale yani

Ia ni bera ni da lako ki na yalayala me'u vakaraitaka tale ni lotu ka a tukuna na Yalo ena ivola oqo e rua na vaini ka rau sa bulia na tabana ni veimaliwai.

"Ia au sa kaya kivei kemudou, kei ira sa vo mai Caetaira, ko ira kece era sa sega ni vakabauta nai vakavuvuli oqo."

Sa tu oqo. E vosa tiko vei rau na ilawalawa oqo. E dua e tiko vua na ivunau, e dua tale e sega. E kea era sa tu kina, era sa veiseyaki tu ena veimatanitu ka ra saqata na nodra ivakavuvuli na kena ikarua. E dua e mai vua na Kalou, ni kila na titobu ni Nona bula, na kena ikarua o Setani, ni kila na titobu nei Setani.

"Au na sega tale ni vakacolata vei kemudou e dua tale na icolacola."

Na vosa ni icolacola e bibi se veivakarerei. Na veivakarerei ni yabaki butobuto e a vakacuvava, se voroki. Cuva se mate. Oqo na veilecayaki, na kaukauwa ni matanitu e tokona na sokalou vaka-Setani. Mo tuvanaka se sauma ena nomu bula. E dau veivakarerei na veiyabaki yadua. Me kena ivakaraitaki, e dua na icolacola levu ni iotioti ni yabaki sai koya na idre ni iyau, na bula malumu kei na nuiqawaqawa ena dua na yabaki vereverea ka vaka me da sega ni ganita me da bula tiko kina. Na ikava ni yabaki oqo e vaka me matata vinaka tu na kena icolacola. Me vorati Roma, me tutaka na Vosa me yacova sara mada ga na mate.

"Era sa sega ni kila na titobu i Setani."

E vaka me ra sa biuta laivi na tikina oqo na dauvakadidike ni ra sega ni rawa ni kila na ivunau se cava na ibalebale ni veika era sotava ena malanivosa oqo. E rawarawa sara meda kila na kena ibalebale. Meda kila mada na titobu ni Kalou, ka na dina na kena veibasai ena titobu i Setani.

Ena Efeso 3:16.

"me na solia vei kemudou ko Koya, me vaka na kena levu ni nona vinaka, me vakaukauwataki ena yalona mo dou kaukauwa eloma;

Me tiko ga e na lomamudou na Karisito e na vakabauta; Ia mo dou vakawakana ka tauyavutaki e na loloma,

ka rawata kina mo dou kila vata kei ira kecega era sa lotu, se cava na kena raraba, kei na kena balavu, kei na kena titobu, kei na kena cecere.

A mo dou kila na loloma i Karisito, o koya sa uasivi cake e na ka e kila rawa; mo dou sinai e na ka kecega sa sinai kina na Kalou. "

Ia me vaka na veitikina oqo, ni sa sotava e dua na tamata na titobu ni Kalou ena nona bula, sa dua dina na ka e sotava na Yalo ni Kalou e tiko vata kei koya, ka vakararamataki na nona vakasama ena vuku kei na kilaka ni Kalou mai na Vosa. Ia ena tiko na titobu i Setani me na saga kina me vakarusa na ka oqo. Ena dau tovolea o koya me sosomitaka na dina oqo ni Kalou. Ena cakava beka vakacava? Ena kauta tani ko koya na kila ka ni dina ni Kalou—vakarusa na Vosa ena nona biuta yani na nona, "Io sa kaya li na Kalou?" Ena qai sosomitaka na Karisito yadua ena yaloda. Ena cakava o Koya, me vaka a vakarota vei ira na Isireli me ra cakava vakakina; mai vua e dua na tamata e veiliutaki vakatui ka sega ni Kalou. Na veika e sotavi tale na sucu vou ena sega ni ciqomi ena kena tokoni na lewena na lotu. Sa vakacurumi na titobu i Setani ena itabagauna o ya. Ia na vua ni titobu i Setani ka lasu, sa basika mai kina na laba kei na cala rerevaki. Ia na vua ni titobu i Setani e na ka lasu, sa basika mai kina na laba kei na cala rerevaki.

Na isau

Na ivakatakila 2:26-29.

"Ia ko koya sa gumatua sara, ka vakabauta na noqu cakacaka me yaco mada nai vakataotioti, au na solia vua me lewa vei na veimatanitu:

Ia ena lewai ira ko koya ena ititoko kaukamea; ena vorolaki ira me ra matailalai me vaka

na veibilo ni dautuli bilo; io, me vaka na ka ka'u sa rawata maivei Tamaqu.

Ka'u na solia talega vua na kalokalo i vola siga.

Ia ko koya sa vakatudaliga, me mani rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo Tabu kivei ira na veisoqosoqo lewe ni Lotu. "

"Ko koya sa qaqa ka muria na noqu cakacaka me yacova na ivakataotioti."

E vakadinadinataki sara mai na vosa ni Yalotabu ena cakacaka e tovolea tiko na Turaga me rawata na Nona me raica na Nona nanuma me baleta na cakacaka dodonu. E cavuta vaka va na cakacaka. Ia oqo sa kaya o Koya, ni o koya e tomana tikoga na Nona cakacaka ena yalodina me yacova na ivakataotioti ena soli vua na kaukauwa ki na veimatanitu, ka na dua na iliuliu kaukauwa, gugumatua, ka na sega ni vesuki rawa ka rawa ni sotava vakaukauwa sara na ituvaki cava ga, ka na voroki kina na meca rerevaki duadua kevaka e gadrevi vakakina. Na Nona ivakaraitaki ni veiliutaki ena kaukauwa ena vaka sara ga na Luvena. E veivakurabuitaki dina oqo.

Ia meda raica mada na yalayala oqo ena rarama ni yabaki. E qaqa o Roma ena veitokoni ni matanitu, vakacacakacataki ira na tui kei na mataivalu kei na dauvakadau ni lawa, voroka ka qaqa na veika kece e liu. Sa vakamatea e milioni na tamata ka viakana me vakamatea e milioni tale era na sega ni cuva vua. E sega ni dau vosoti ira na tui se vakalolovirataki ira ena veigauna kece e rawata. Io, na nona veivakataotaki sa vakavuna me ra lutu na veimatanitu baleta ni sa nakita me vakarusai ira na digitaki ni Kalou. Na nona cakacaka sa cakacaka ni tevoru, ni sa laba ka lasu ko koya me vakataki koya. But there is coming a day wherein the Lord is going to say, "Bring these Mine enemies before Me and slay them." Era na qai tiko vata kei na nodra Turaga ko ira na ivalavala dodonu ni na tau na Nona cudru dodonu vei ira na dauvakacaca. O ira na yalododonu era na lako vata mai kei Koya ena lagilagi, era na vakarusai ira era a vakarusa na vuravura ka vakacacana na yalododonu ni Kalou. Oqo na yabaki ni kena vukici na baluna, na rarawa rerevaki; ia ena yaco mai na siga ena qaqa kina na dina, ia ko cei ena tu ena kena bukawaqa ka taqomaki? O ira ga sa vueti mai vua na Turaga.

"Kau na solia vua na kalokalo i vola siga."

Me vaka ena Vakatakila 22:16, kei na II Pita 1:19, o Jisu na Kalokalo i vola siga.

"Oi au na wakana ka kawa i Tevita, na kalokalo ramase kei na i vola siga."

"Me yacova ni sa kida na mataka, ka sa tubu na kalokalo ni siga e lomamudou."

O koya gona, na Yalotabu, sa yalataki kina vei ira na digitaki ena Veitabayabaki Butobuto me baleti Koya ka qai tarava ena veitabayabaki mai muri.

Me vaka eda sa tukuna oti, sa vakatakilai Koya o Jisu vei ira na italai ni veitabayabaki yadua. Era ciqoma mai Vua na ivakatakila ena Vosa ena veigauna yadua. Na ivakatakila ni Vosa oqo e kauti ira mai na digitaki ni Kalou mai vuravura ka yaco ki na duavata taucoko kei Jisu Karisito. O ira na italai oqo era vakatokai me kalokalo baleta nira serau ena dua na rarama dinau se vakaraitaka na Luvena, o Jisu mada ga. Era sa vakatokai talega me kalokalo baleta ni ra sa ' taura tu na rarama ' ena bogi. O koya gona ena butobuto ni ivalavala ca, era sa kauta mai na rarama ni Kalou vei ira na Nona tamata.

Oqo na veitabayabaki butobuto. E butobuto sara me baleta na Vosa ni Turaga ka sa voleka sara ni vunitaki tu mai vei ira na tamata. Sa voleka ni mudu na kilaka me baleta na Kalou sa Cecere Sara. Era vakamalumulumutaki ira vakalevu na vakabauta na mate me yacova nira sa vakarusai na nodra itutu. Na veika ni Kalou sa lailai sara ki na tikinisiga oqo, ka vaka me na vaka me na vakamalumulumutaki ira vakaidina na tamata ni Kalou o Setani.

Kevaka e dua na tamata e gadreva e dua na yalayala me ciqoma na vanua e sega kina na bogi, sai ira na tamata ena Veitabayabaki ni Butobuto. Oqori na vuna e yalataka kina vei ira na Yalotabu na kalokalo ni vola siga. Sa tukuna tiko vei ira o Koya ni kalokalo Levu, o Jisu sara mada ga, o Koya sa tiko ena Rarama ka sega ni rawa vua e dua na tamata me torova, ena matanitu mai muri ena vakararamataki ira ena Nona iserau yadua. Ena sega tale ni vakayagataka na kalokalo (italai) me vakararamataki ira kina na butobuto. O Jisu, Vakaikoya, ena vosa vei ira ena matanavotu ni wasea o Koya na Nona matanitu vei ira.

Na kalokalo ena i vola siga e laurai kina ni sa tekivu na rarama ni matanisiga. Ni sa lako mai na noda Matanisiga, (Jisu), ena sega tale ni gadrevi na italai; Ena kauta mai vei keda o Koya na Nona itukutuku ni marau Vakaikoya; ia ni sa lewa tiko o Koya na Nona matanitu, ka da bula ena Nona iserau, ena ramase cake ka ramase cake na rarama ni Vosa ena noda siga uasivi sara.

Na cava tale e rawa ni da gadreva mai vei Jisu Vakaikoya? E sega li ni Uasivi sara na Ka Kecega o Koya, uasivi sara mada ga na veika kecega?

Ko koya sa vakatudaliga me rogoca na ka sa tukuna na Yalo Tabu ki na veimatalotu. Emeni. Ia, na Turaga na Kalou, ena Yalomuni, me keimami rogoca mada na nomuni dina.

www.messagehub.info

Nai vunau i
William Branham
"... ia e na gauna ni domo i koya